

# Telegraful

Organ național-bisericesc

(Of.)

Onor. Procuratura regească

Sibiu

**Abonamentul:**

Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.

== Ziarul apare Marția și Vinerea ==

**Correspondențele**

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nerancate se refuză —  
== Articole nepublicate nu se înapoiază. ==

Prețul inserțiunilor: un șir peti 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

**Abonamentele și inserțiunile**

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

## Sărbătoarea bisericii

A fost înălțător de inimă actul de pietate săvârșit la sărbătoarea sfinților Apostoli Petru și Pavel în amintirea fericitului întru aducere aminte arhiepiscopul și mitropolitul *Andrei Șaguna*.

La mormântul din Rășinari, unde își doarme somnul de veci precum și la sfintele altare din întreaga provincie mitropolitană, s'au ridicat rugăciuni ferbinți pentru odihna sufletului său, ear în cuvântările comemorative ținute cu această ocazie, s'a dat expresiune virtuților și operelor mărețe săvârșite de fericitul Mitropolit întru întărirea și înaintarea bisericii și poporului, și întru promovarea intereselor mari ale scumpei noastre patrii.

S'a îmbinat în această sărbătoare tributul de recunoștință al clerului și al poporului cu care datorim fericitului Mitropolit, cu dorul și cu tendința de a ne inspira de faptele mărețe ale bărbaților de valoare din trecutul nostru.

*Suveranii tuturor românilor, MM. LL. Regele și Regina, AA. LL. RR. Principele moștenitor Carol și principesa moștenitoare Elena, Principele Nicolae și Principesa Irina, au stat în fruntea celor veniți să-și aștearnă prinosul de admirare și recunoștință închinat marelui apostol al unui popor rob și pe vremuri și desrobii astăzi.*

*Biserica noastră știe să prețuească, după adevărată valoare, coborârea Suveranilor iubiți în mijlocul credincioșilor ei. Dinastia română s'a pătruns de sentimentele poporului său atât în timpuri de război, cât și în timpuri de pace.*

*Aducem și de astă dată cele mai omagiale mulțămiri Suveranilor noștri și Familiei Regale, pentru marea cinste ce ni s'a făcut prin participarea Lor la serbările întru pomenirea Arhiepiscopului Andrei, a genialului organizator și luptător pentru propășirea și înflorirea bisericii și neamului românesc.*

Membrii guvernului român, înalții ierarhi ai bisericii în frunte cu I. P. S. Sa mitropolitul primat Miron și mitropolitul Moldovei Pimen, fruntașii vieții noastre publice și militare, înaltele instituții culturale Academia Română, facultățile universităților, și toate celelalte așezăminte publice din țară, au fost reprezentate la festivitățile din Sibiu și Rășinari, și au ridicat splendoarea comemorării prin ființa lor de față la actul de pietate creștinească a clerului și poporului bisericii ortodoxe din Ardeal.

Aleși neamului românesc cari s'au întrunit pentru sărbătorirea memoriei ne-

uitatului Mitropolit Andrei, s'au depărtat, după terminarea festivităților, cu impresiunea că au asistat la serbări de înfrățire și de evlavie, sub scutul luminoasei amintiri a iubitorului de oameni, care a fost Andrei Șaguna.

Binecuvântată să-i fie memoria.

Despre decursul sărbărilor dăm următorul raport:

**Sosirea oaspeților**

Primii oaspeți au sosit la festivitățile noastre în 10 Iulie a. c. la ora 3 d. m. Aceștia au fost P. SS. LL. Episcopii mitropoliei noastre, și anume: *Iosif* al Caransebeșului, *Roman* al Oradiei-mari, *Nicolae* al Clujului și venerabilul arhiepiscop *F. Musta*, însoțiți de mai mulți asesori consistoriali, protopresbiteri și preoți. Tot atunci au sosit și reprezentanții P. S. Sale Episcopul Aradului *Ioan*: *Mihail Păcățianu* și *Dr. G. Ciuhandu*.

În aceeași zi la ora 7 a sosit P. S. Sa Păr. Episcop al Romanului *L. Triteanu* însoțit de P. S. Sa arhiepiscop *Ilarion* și 20 preoți din eparhia sa între cari se aflau M. Mărza, revizor eclesiastic I. Vornicel directorul seminarului, preot-prof. Dobrotă, 4 protoierei etc.

Distinșii oaspeți au fost întâmpinați la gară din partea comisiei de încuierare.

Numărul oaspeților distinși ce au onorat aceste mari serbări, a fost mai bogat sporit la sosirea trenului accelerat de București Miercuri la ora 9 jum. care a adus pe I. P. SS. Lor mitropolitul Primat Miron Cristea, Pimen al Moldovei, Bartolomei al Râmnicului, reprezentanții bisericii din Bucovina: consilierii consistoriali *Sandru* și *Dr. Ip. Tarnavski*, decanul facultății teologice *Dr. V. Tarnavski* și prof. de universitate *Dr. V. Gheorgiu*, pe dl C. Banu ministrul cultelor etc.

S'au scoborât din tren în aclamațiile multimei de preoți și numeros public sibian ieșiți întru întâmpinare în frunte cu I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae înconjurat de domni asesori consistoriali, apoi reprezentanții autorităților civile și militare. Dintre înalții oaspeți deja sosiți cu o zi înainte au fost prezenți P. S. Sale episcopii Ciorogariu, Ivan și Triteanu, dnii miniștrii Constantinescu și Mărdărescu.

**Cuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae**

După potolirea primelor urale I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae rostește cuvântarea de bineventare. Sufletele ne sânt pline de bucurie când vă putem saluta de bun sosit la noi. Vom prăznui împreună pe fericitul adormit în Domnul Andrei Șaguna, care prin faptele lui s'a ridicat peste granițele ce ne despărțeau. Ne vom pleca cu smerenie sufletele la mormântul lui.

În numele bisericii și poporului eu am fericirea deosebită de a saluta pe păstorii bisericii ortodoxe de peste Carpați, a saluta pe urmașul marilor ierarhi ai Ungro-Vlahiei, al mitropolitilor Moldovei cari în împrejurările grele ale bisericii noastre ardelenice n'au pregetat a ne trimite cuvinte de îmbărbătare și de ajutorare.

Salută apoi pe dl ministru Banu ca reprezentant al guvernului și pe reprezentanții

bisericii din Bucovina încheind cu cuvintele: «Dumnezeu v'a adus în pace, fiți bine veniți». Aclamații, corul seminarial cântă «Pe stăpânii».

**Răspunsul I. P. S. Sale Mitropolitului Primat Miron Cristea**

O îndatorire creștinească ne-a îndemnat să venim în acest centru de ortodoxism. Am venit să punem un prinos de recunoștință pe mormântul celui mai mare ierarh. O datorință ce e binevenită în preajma unificării bisericii. Să ne inspirăm din tăcutul gleei ca să putem da bisericii noastre o organizație bună, bazată pe opera de organizare a fericitului mitropolit Șaguna perfecționată de experiența timpului de când el i-a dat ființă.

În acest Sibiu mi-am început munca mea și am venit să mă inspir și din munca tinerețelor mele. Să nu abandonați biserica, iubitor mei fii sufletești, căci ea este singura garanție probată a țării noastre nedeplin organizată încă. Încheie cu împărtășire de înaltă binecuvântare.

**Cuvântul I. P. S. Sale Mitropolitului Moldovei Pimen**

Salută pe I. P. S. Sa mitropolitul Ardealului, zicând că a venit să aducă omagiile sale și ale clerului la mormântul lui Andrei Șaguna, înprospătând și cu acest prilej vechea legătură ce a existat între biserica din Moldova și cea din Ardeal încă de pe vremea lui Ștefan cel Mare, întemeietorul episcopiei Vadului de curând reînviată. Aduce salutul clerului și țării lui Ștefan cel Mare.

**Cuvântul dlui ministru C. Banu**

În cuvinte alese, a mulțumit apol dl ministru C. Banu, amintind că a venit să aducă prinos de recunoștință marelui ierarh al bisericii românești.

După ce distinșii oaspeți s'au mai întreținut câteva momente cu cei ce i-au întâmpinat cu bucurie și dragoste, între vii aclamații și cântecul corului, părăsesc încet peronul garii. Cu automobile și trăsuri se îndreaptă toți spre locuințele menite. I. PP. SS. LL. Mitropolitul primat și al Moldovei au fost oaspeții I. P. S. Sale Mitropolitului nostru Nicolae.

**Sosirea miniștrilor**

Cei mai mulți din membrii înaltului guvern în frunte cu prim-ministrul I. I. C. Brătianu au sosit în Sibiu în 11 Iulie la ora 6 dim. fiind întâmpinați la gară de autoritățile civile în frunte cu dl prefect Boiu.

Începând de Miercuri dimineața (11 Iulie) toate trenurile au adus un număr mare de oaspeți: ș. a. delegații Academiei Române, mai mulți profesori universitari din Cluj, București și Cernăuți. Număr frumos de senatori și deputați, aparținând tuturor partidelor, delegația Eforiei școalelor din Brașov și Brad, aproape toți protopopii din arhidieceză și dieceza Clujului, un număr considerabil de preoți și credincioși, așa că numărul celor ce au luat parte la serbări a trecut mult peste zece mii.

**Ședința festivă**

a seminarului teologic «Andreian» și a școlii normale «Andrei Șaguna» a făcut începutul măreței prăzniri, în amintirea alor 50 de ani dela moartea nemuritorului mitropolit Șaguna.



În presara zilei de Joi, sala cea mare a prefecturii județene era tixită de oaspeți, în frunte cu venerabilii noștri arhieri.

Corul seminarului teologic, sub conducerea pricepută a profesorului N. Oancea, care e numai suflet și talent, cântă «E ziua Domnului» de Kreutzer cu mult elan. Apoi cu vorbă potolită, dar cu siguranță de om matur își rostește discursul teologul Ioan Dinu despre «mitropolitul Andrei Șaguna și creșterea clerului».

Imnul la centenarul seminarului «Andreian» cu textul părintelui episcop I. Teculescu, armonizat de prof. de muzică T. Popovici, a fost cântat cu aceeași precizie de corul seminarului teologic.

Elevul școlii normale Petre Flințiu a vorbit despre Șaguna și școala românească, cu grai sonor și însuflețire.

Încheierea ședinței s'a făcut cu frumoasa cântare de maestrul G. Dima: «De tine se bucură», cântată cu precizie și măiestrie de corul mixt al școlii normale sub conducerea dlui prof. T. Popovici.

Cântările și discursurile au fost răsplătite din partea publicului cu îndelungate aplauze. Iar la sfârșitul ședinței I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae a lăudat zelul tineretului dela cele două școli ale lui Șaguna, îndemnându-i să se inspire din duhul lui în misiunea de crescători și păstori ai poporului când vor ieși în viață. Apoi întorcându și privirea spre venerabilii ierarhi veniți din vechiul regat salută pe I. P. S. Sa mitropolitul primat Miron, și mitropolitul Moldovei Pimen, pe P. S. Sa episcopul Râmnicului Vartolomei și ceilalți episcopi ai noștri și le mulțumește pentru participare la această festivitate.

I. P. S. Sa părintele mitropolit primat Miron răspunde arătându și deplina mulțumire față de prestațiunile elevilor celor două școli, și îi îndeamnă să stăruie viața lor întreagă în cultul marelui ierarh Șaguna, pe care au știut să-l prăsnuiască așa de frumos.

Oaspeții străini, veniți din depărtări au putut face aceeași constatare dreaptă, că cele două instituții, seminarul și școala normală, sânt fala bisericii noastre ortodoxe din Ardeal.

#### Sosirea Familiei Regale

Joi dimineața încă dela ora 7 dim. orașul era în plină fierbere. Circulația pe străzile principale a fost interzisă pentru vehiculele particulare. Orașul nostru se îmbrăcase într'o atmosferă de solemnitate.

Stindardul național flutura pe toate edificiile. Vremea frumoasă și aerul curat al dimineții dedeau acestei solemnități o și mai impunătoare demnitate. Automobilele oficiale circulau grăbite în diferite direcții. Se dădeau ordine, se împărțeau dispoziții.

Cătră ora 7 și jumătate toți ierarhii, autoritățile civile și militare în ținută de gală se grăbesc spre gară.

Se scoboară din tren Maiestatea Sa Regele Ferdinand în uniformă de general de cavalerie, M. Se Regina Maria, Principele moștenitor Carol și soția sa Principesa Elena, Principele Nicolae și Principesa Irina. Atât M. Sa Regina, cât și principele purtau splendide costume naționale.

Din trenul regal au mai scoborât dl Mișu, ministrul palatului, mareșalul Anghelescu, colonelul Rădescu, adjutantul M. Sale Reginei, col. Condeescu, adj. regal, maiorul Schelet, adjutant particular al Regelui. Doamnele de onoare Procopiu și Plaiu, deasemenea câțiva dintre generali superiori, sosiți în vederea acestei vizite. Pe peronul gării se aflau Dnii miniștri în frunte cu dl prim-ministru I. I. C. Brătianu. Autoritățile bisericești, civile și militare. Dl general Mărdărescu, ministru de război, dl gen. Lupescu prezintă Suveranilor pe ofițerii superiori din garnizoană. Apoi M. Sa se îndreaptă cătră înaltul cler, cu care schimbă câteva cuvinte. Maiestății Sale Reginei și Principeselor s'au oferit din partea damelor din Sibiu mai multe buchete de flori. Maiestatea Sa s'a întreținut câteva minute cu dănselle, apoi s'a îndreptat cătră orfanii de război.

Gara e splendid pavoază.

Primarul orașului, dl Goritz, a prezentat Suveranilor tradiționala pâine și sare.

Onorurile Suveranilor au fost date de o companie din regimentul 90 infanterie cu muzică și drapel. Muzica intonează un intermezzo și Imnul regal; apoi Familia Regală a luat loc în automobile pentru a se duce pe Câmpul de

exerciții din fața cazarmii de cavalerie, unde școala de cavalerie a aranjat o frumoasă serbare în onoarea Suveranilor.

Pe tot parcursul dela gară până pe câmpul de exerciții Suveranii și Principii au fost obiectul unor însuflețite și sincere ovațiuni din partea populațiunii.

Automobilele regale erau precedate de prefectul poliției Filotti și un detașament de lăncieri, ear în urmă închise de alt detașament, în urma căruia s'au înșirat un lung convoi de automobile și trăsuri, aducând la serbare pe membrii guvernului, autoritățile civile și militare și o mare mulțime de ofițeri superiori, între cari se aflau dnii general Sinescu, inspectorul general al armatei, generalul Petala, comand. corp. VI, general Oteanu etc.

#### Serbarea Școlii de cavalerie

La ora 8 și un sfert după sosire Suveranii autoritățile merg la școala de cavalerie unde este prima serbare.

Dela gară Majestățile Lor au fost primiți de comandantul școlii colonel Moruzzi.

Maiestatea Sa Regele și Principii au trecut trupele în revistă și pe urmă au luat loc în loja regală împrejmuiți de oficialități și un public foarte numeros și select, atât din localitate, cât și din toate părțile țării.

O vreme admirabilă a favorizat această frumoasă serbare. Suveranii s'au arătat încântați de prestațiunile excelente ale ofițerilor și soldaților.

La ora 10 și jumătate Suveranii au pornit spre Rășinari în uralele soldaților și ale publicului. În urma automobilelor regale s'au înșirat un lung convoi de automobile și trăsuri, cari au însoțit Familia Regală în pelerinajul ei la mormântul Marelui Andrei.

#### Pelerinajul la Rășinari

La ora 8 dim. sute de căruțe, trăsuri și automobile se îndreaptă în șir spre Rășinari, frunțașă noastră comună dela poalele Carpaților.

Iau parte la pelerinaj câteva mii de persoane, în marea majoritate preoți și țărani veniți din toate colțurile României-Mari să aducă prinosul lor de cucernicie memoriei celui care a păstorit cu glorie biserica noastră ortodoxă. Comuna Rășinari a îmbrăcat haine de sărbătoare pentru primirea frunțașilor oaspeți.

Drumurile sânt frumos povozate cu drăpele tricolore și împodobite cu brădet. La ferestrele caselor sânt atârâte țesături și scoarte naționale artistice lucrate, iar intrarea în sat și în biserică străjuită cu patru arcuri de triumf pe care se poate citi următoarele inscripții:

I. Bine ați venit!

II. Trăiască Dinastia română!

III. Credință: Uniți în cuget și în simțiri!

IV. Bine sânt cuvântați ceice vin în numele Domnului!

Dela gară ierarhii au plecat direct spre Rășinari, unde clerul și poporul în număr mare îi aștepta.

În apropierea bisericii au fost întâmpinați de preoțimea din Rășinari în ornate și întreg poporul.

Ierarhii au fost întâmpinați de preoțimea din Rășinari, cu crucea și evanghelia, și au fost salutați de parohul Maniu Lungu, asigurând pe înalții ierarhi, că poporul din Ardeal păstrează cu evlavie memoria Marelui arhieru Andrei, care se odihnește în mijlocul acestei comune.

A răspuns I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei Pimen accentuând că a venit pătruns de cele mai profunde sentimente la Sibiu și Rășinari spre a se pleca înaintea mormântului Marelui mitropolit Șaguna, care a fost arhierul neamului întreg.

«Voi duce cu mine în Moldova marelui Ștefan cele mai frumoase amintiri de serbare unde, la mormântul lui Șaguna am învățat să ne facem datoria cătră biserică și țară».

Toți ierarhii au celebrat apoi sf. Liturghie în biserică cea mare. A cântat corul catedralei condus de T. Popovici.

#### Sosirea Familiei Regale în Rășinari

La ora 11 își face apariția în comună familia Regală escortată de un escadron de călărași. Uralele și aclamațiile poporului nu mai încetează în timp ce corul școlii intonează

«Imnul Regal». Pe rând descind din automobile fiind întâmpinați de cler și reprezentanții autorităților: MM. Lor Regele și Regina, AA. Lor Regale Principele moștenitor Carol, Principesa Elena, Principele Nicolae și Principesa Irina, precum și toți membrii guvernului.

La sosirea Majestăților Lor în fața mausoleului, sânt întâmpinați de ierarhi în ornate, și îndată se începe oficierea parastasului.

Majestățile Lor și membrii guvernului au luat loc în o lojă anume pregătită în partea stângă. La dorința Majestății Sale Regelui au fost chemați în lojă și fostii miniștri: Dr. Iuliu Maniu, Octavian Goga, Dr. A. Vaida, Dr. St. C. Pop, V. Goldiș, Dr. P. Groza și M. Popovici.

#### Parastasul

Îndată după sosirea M. Lor, a guvernului și a ofițerilor superiori, toți ierarhii au celebrat parastas înaintea mausoleului.

#### Vorbirea I. P. Sf. mitropolit Nicolae

După parastas s'au ținut vorbirile. Mai întâi a vorbit I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae, care a ținut următorul discurs:

*Sire!*

*Mărită Doamnă!*

*Altefe Regale!*

*I. P. Sf. și P. Sf. Voastre!*

*Iubit cler și iubit popor!*

Lângă acest mormânt, așezat în preajma munților noștri scutitori ai vieții strămoșilor în timpuri grele, am venit să facem pomenirea cu laudă a marelui mitropolit Andrei Șaguna, păstorul bisericii noastre ocrotitoare a sufletului neamului în toată vremea.

Fost a el om trimis de la Dumnezeu, ca să vestească voia cea de sus în auzul poporului și să arete acestuia cărările izbăvirii. Noi prăznuim astăzi, deodată cu mărirea sufletescă a omului și a gândurilor lui, toate faptele pe care printr'o înțelepciune de patriarh și printr'o energie morală de apostol le-a știut smulge, ca tot atâtea biruințe ale bisericii și poporului nostru, din mijlocul unor mizerii și apăsătoare împrejurări.

Între căsuțele acestui sat se găsește una, într'u nimic deosebindu-se de celelalte dimprejurul său, care adăpostise pe ierarhii modestei noastre «istorii de sate și preoți» de la sfârșitul veacului al 18 lea. Ea stă și astăzi ca un semn văzut al umilinței în care era ținută biserica și neamul nostru atunci. Vechea noastră mitropolie din Alba-Iulia unității noastre de credință și neam — acest luminos simbol al aspirațiilor unui întreg popor împrăștiat sub stăpâniri străine — fusese desființată, iar credințioșii ei, rămași în întunerecul unei robii politice apăsătoare, gemeau sub povara zilelor. Și dacă la începutul veacului al 19 lea scaunul vlădicesc a fost mutat din Rășinari la Sibiu, primind episcop de sânge românesc, aceasta n'a însemnat decât o schimbare de loc, condițiile umilinței rămânând și pe mai departe la fel de grele.

În această stare a găsit Șaguna biserica ortodoxă și poporul românesc în ziua sosirii sale în Ardeal.

Dar ea nu l-a descurajat. Dimpotrivă fiind omul — pe cum însuși ne mărturisește — căruia «cea mai mare bucurie i-a fost a învinge piedecile», și-a precizat limpede țintele, și-a dat credinței sale probleme mari de rezolvit și cu energia tinereții a purces la fapte.

Frământările anilor de revoluție 1848 și 49 cu prefacerile lor politice și sociale, l-au ridicat la rolul de conducător al neamului, la care-l predestinara nu numai înalta sa demnitate ierarhică, ci cu deosebire însușirile mari și îndeobște recunoscute ale personalității sale covârșitoare. Ca toate naturile profund morale și cari nu pot tolera nedreptatea, Șaguna a rămas în tot decursul vieții sale luptătorul neînduplecat pentru libertatea neamului, exponentul consacrat al conștiinței naționale trezite și al legitimele ei aspirațiuni.

Dar pe mitropolitul Șaguna, în multilaterală sa activitate nu-l putem concepe decât ca ceea ce a fost el mai presus de ori ce: *marele preot al bisericii sale*. În conștiința acestei misiuni divine, care formează centrul personalității sale, și-a găsit motivele și resursele morale pentru faptele mărețe cari îl așează în șirul dintâi al bărbaților creatori ai neamului și cari i-au asigurat o pagină glorioasă în istoria acestuia.



El este pontificalele constructor de altar. Ca să nu piardă nimic din truda înaintașilor, a adunat cu evlavie pietricelele închiegate din munca și suferințele lor, și clădind pe tradiția vie păstrată în sufletul obștei credincioase, și-a pus ca țință principală a activității reînvierea vechei mitropolii a Ardealului. Când după neobosite lupte și jertfe opera s'a înființat în toată frumusețea ei, ea purta timbrul personalității creatorului. Luptătorul pentru libertate a știut să smulgă puteri de stat dușmănoase recunoașterea unei largi autonomii bisericești, pe care, prin organizația dinlăuntru ce a dat o biserică după sistemul reprezentativ, a încredințat-o celor două elemente componente ale ei, clerului și poporului. Astfel împreunând într-o fericită sinteză grația de sus cu voința poporului, principiul autorității morale și ieratică cu concepția unei genuine democrații creștine, a creat într-adevăr dela vâdică până la opincă o puternică conștiință a răspunderii pentru sfîntenia altarului strămoșesc și a comorilor sufletești ce le adăpostește el. Această constituție bisericească depusă în *Statutul organic* al nostru a avut darul să trezească energiile clerului și ale poporului și să le angajeze la o constructivă muncă comună și solidară. Ea este cu mult mai mult o operă dintr-o bucată, ca și caracterul genialului constructor, decât ca să aibă dreptate ce voiesc să o prezinte drept rezultat al combinațiilor oportuniste ale celor ce au contribuit și dășii cu amănunte prețioase la legiferarea ei.

Cadrele largi ale organizației bisericești, nemuritorul mitropolit s'a silit să le umple printr-un corăspunzător cuprins de viață religioasă morală și culturală. Dându-și seamă că aceasta nu poate să urmeze decât prin coborârea în realitatea vieții a principiilor evangheliei prin propaganda pricepută și prin entuziasmul apostolatului, el și-a îndreptat pârinteasca sa purlare de grije către cler, pentru a cărui educație a organizat din ce în ce mai sistematic seminarul teologic și a publicat un număr considerabil de lucrări bisericești, prin care i-a înălțat conștiința misiunii și i-a întărit ortodoxia. Din jertfele credincioșilor a înființat sute de școli confesionale pentru luminarea poporului și pentru creșterea lui în spirit religios. Ca organ de cultivare a mult prigoniței noastre limbi și de răspândire a culturii naționale a creat «Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român», care de atunci și până astăzi a fost o vatră de lumină răspânditoare de raze binefăcătoare până în cele mai îndepărtate unghiuri ale românilor de dincoace de Carpați. Acestor creațiuni de ordin sufletesc le-a dat un considerabil sprijin material din propriile sale mijloace, din daniile poporului și printr-o bună chivernisire.

Prin opera sa uriașă marele păstor a ridicat moralul națiunii, i-a întărit încrederea în puterea proprie și i-a arătat culmi ce erau să fie atinse în viitor. Fără îndoială și rodnică lui muncă e împletită în temelile statului nostru întregit prin sacrificiile și sub înțeleapta conducere a gloriosului nostru Mare Rege al tuturor Românilor Ferdinand I.

Cel ce a întărit viața neamului într-o parte a servit întregul. De aceea și neuitatul nostru mitropolit Andrei Șaguna este astăzi bărbatul bine meritat al neamului întreg. Moștenirea lui, contopindu-o cu jertfele tuturor, vom păstra-o spre preamărirea lui Dumnezeu, spre înălțarea țării și spre răzîmul gloriosului ei Tron. În clipa aceasta, când îi aducem prinosul venerației și recunoștinței ce-i vom păstra-o din neam în neam, înălțăm ruga noastră către cer și zicem: *Dumnezeu să l odihnească cu dreptii!*

#### Vorbirea I. P. Sf. Mitropolit primat Miron

În viața unui individ simțurile sănătoase caută să suplinească unul din cele 5 simțuri, care lipsește. Așa de exemplu, un orb este mult ajutat în întunecimea sa de simțul auzului și al pipăitului.

Așa și în viața poporului român, până bine de curând atât de împărțit în atâtea țări străine, Pronia cerească a îndrumat astfel geniul neamului, că partea sănătoasă a dat sprijin puternic părții oropsite. Negru Vodă dela Făgăraș și Dragoș Vodă dela Maramurăș au întărit prin descălcarea lor ținutul țărișoarei românești și a Moldovei.

Moldova a alimentat prin vlădicii trimiși la episcopia Vadului, înființată în nordul Ardealului de Ștefan cel Mare, duhul credinței

și-al înfrățirii românești. Acelaș lucru l-a făcut Mihai în centrul Ardealului.

Ardealul a trimis la București pe Gheorghe Lazăr, ca să risipească eclipsa culturii grecești, ce ne cuprinsese, la Basarabia pe Mitropolitul Gavril Bănulescu, ear mai târziu la Bucovina pe Aron Pumnul, ear Basarabia ni-a dat atâția bărbați în frunte cu Hajdău și mai târziu generali viteji și vestiți. Chiar și din vînjoasă ramură a românismului, dela macedoneni, încă trimite Dumnezeu Ardealului pe mitropolitul Andrei Șaguna, în un timp când românii de aici, afară de puține oaze, zăceau în cea mai neagră mizerie și sufletească și materială. Munca lui Șaguna, deși multilaterală, a fost deopotrivă atât de coplesitoare pe terenul bisericesc, cultural și politic, încât personalitatea lui de proroc prevăzător, cu minte luminată, cu voința tare, cu iscusințe în conducere, se ridică deasupra tuturor frunzașilor noștri din Ardeal la o astfel de înălțime, dela care, ajutat de sigur de împrejurări și mai ales de conflictul dintre maghiari și dinastie, croiește căi de mântuire și pune temelii pentru renașterea poporului românesc din Ardeal.

Îndeosebi organizația bisericii sale, atât de consecvente evoluției sale din cursul timpului și împrejurărilor de existență a credincioșilor săi, i-a asigurat veșnica pomenire și o strălucită pagină în istoria neamului său, și i-a câștigat și admirația creștinilor de pretutindenea.

Principiile probate ale acestei organizații vor sta în liniamente generale și la baza unificării organizării bisericii ortodoxe din România întregită. Dacă Maiestatea Voastră ați găsit la desrobirea noastră pe ardeleni așa, cum îi știți, este în cea mai mare parte opera lui Șaguna și a urmașilor săi.

Deci cu adâncă recunoștință se închină și biserica din vechiul regat, din Basarabia și Bucovina memoriei Marelui Andrei, cerând dela Cel de sus pentru trupul lui odihnă, ear sufletul lui trăiește și va trăi în munca și operele urmașilor săi, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

#### Discursul dlui prim-ministru I. I. C. Brătianu

Regele și poporul într-o simțire, azi ca totdeauna s'au strâns laolaltă să sărbătorească amintirea bărbatului, care înaintea istoriei naționale înfățișează viața și truda unei întregi generațiuni a românimeii din Ardeal și din ținuturile pe atunci osândite sub coroana Ungariei. Ca să aducem prinos de recunoștință acelei generații, ne închinăm la acest mormânt, fiindcă Șaguna a fost părtaș al durerilor și al aspirațiilor ei. Mai rodnic ca alții, a știut s'o slujească și s'o cârmuească. Într'nsul, în însușirile sale de pricepere și voință, în sufletul său bărbătesc și în mintea sa limpede și-a aflat ființa mai desăvârșită puterea de realizare a generațiunii sale. În luptele ei pentru asigurarea condițiilor de viață și de propășire națională în mijlocul vitregelor împrejurări ale vremii, sufletul său nu și risipea puterile în văpaia sterilă a urei și patimilor mari. Șaguna era din acei cari clădesc chiar în vremile cele mai neprielnice. Viața lui învederează, că dacă într'adevăr stă bietul om sub cărma vremurilor, precum rostește bătrânul cronicar, totuși sub această cărmă fiecare om după cum l-a înzestrat Dumnezeu, așa își rodește viața și își lasă urma pe pământ. Tocmai la vremuri de cumpănă, când povara nevoiei răzbește pe cei slabi și rătăcește pe cei nestatornici, atunci se arată mai luminoasă și mai precumpănitoare vrednicia oamenilor superiori. În asemenea împrejurări grele în curs de un stert de veac Șaguna și-a închinat mintea și inima neamului și bisericii românești, dând cea mai strălucită adevăre neclintite legături care unește poporul nostru de legea strămoșească. În acele începuturi ale organizării românești în Ardeal, ca în faza primitivă a oricărei vieți organice, funcțiunile nu puteau afla deodată complexul instituțiilor necesare multipelilor nevoi ale societății. Biserica, altar neclătinat al credinței rămasese sub urgia vremurilor, singurul adăpost care putea reîncheie întreaga operă de reclădire națională în fruntea ei așezase pe bărbatul cel mai destoinic, pentru înfăptuirea acestei reclădiri. Șaguna, împreună cu demnii săi tovarăși de luptă națională adăposti astfel în jurul și chiar în sânul bisericii începuturile noiei vieți românești. El alcătui într'acest chip, nu numai așezământul bisericesc ardelean, cu temelurile lui sănătoase, ale căror principii generale s'en-

de însușit azi de către toată biserica noastră în organică și uniformă ei întocmire, dar îndrumă totodată și întreaga viață politică culturală și economică a celor pe cari tot mai înverșunat îi amenințau vrăjmașele încercări de desnaționalizare, și dete, prin aceasta chiar, sfintei noastre biserici noi drepturi la recunoștința și dragostea neamului.

Spirit politic și de autoritate, marele mitropolit știa că propășirea socială și națională se poate întocmi numai pe tăiam de ordine și potrivit împrejurărilor și mijloacelor. Întreg la simțire, la cuget și faptă, inima lui împărtașea dorurile neamului, mintea lui despica limpede nevoile obștești pe care munca lui le îndeplinea destoinic și hotărât, neslăbit de hulă și de pismă. El nu căuta dragostea mulțimii prin lingușirea slăbiciunilor ei, ci îi arăta dragostea lui, prin neodihnită și stăpânitoare grijă a binelui obștesc, scotind că, pentru servitorul cinstit al poporului, răsplata vieții nu se cuvine să fie așteptată înainte de săvârșire. Numai când vă veți întoarce dela mormântul meu, veți cunoaște pe cine ați pierdut, zicea el, ca răspuns celor cari se împotriveau și-l defăimau. Amintind aceste cuvinte a sunat acum ceasul să ne îndreptăm către acest mormânt.

Mare într'adevăr și adâncă trebuie să fie mulțămia noastră către pomeniții bărbați mari ai poporului, cari în vremi grele cu puteri atât de smerite, au făcut lucruri atât de mărețe.

Înaltă trebuie să fi fost cugetarea lor și adâncă, ear mintea fierbinte ca și credința, adevărată a fost iubirea lor către Dumnezeu și națiune.

Mare în adevăr, adâncă și veșnică trebuie să fie mulțămirea noastră pentru Șaguna, căci scump este odorul pe care el ni l-a dăruit nouă. Dar, sărbătorindu-l pe el, nu cinstim numai munca nici singuratica clădire a unei generațiuni sau părți a României.

Am fi necredincioși înaltului țel căruia el s'a consacrat, dacă am simți altfel și dacă am deosebi în inimile noastre ceea ce ei ni-au lăsat fie chiar despărțiți.

În munca și clădirea lor slăvim cu pietate un semn strâns de legătură între ele, legătură din care se alcătue în cursul vremurilor, întregul glorios edificiu «România Mare».

De aceea azi, când după atâtea veacuri de trude, a vrut Domnul ca Regele, în fruntea poporului să încunune prin unitatea neamului opera tuturor cari s'au jertfit acestei idei, ne închinăm cu evlavie în jurul acestui scump și slăvit mormânt, adunâți de prinosul recunoștinței noastre.

Dar lui Șaguna, ca tuturor celor cari și-au închinat viața neamului, — apărării și propășirii lui, — adevăratul, statornicul, neprețuitul prinos de datorie este întărirea și sporirea moștenirii naționale ce ni-au lăsat.

Amintirea lor să ne înalte sufletul, să ne încordeze puterile întru îndeplinirea acestei stăpânitoare datorii ce ne este arătată de pilda lor și ne este impusă de sfânta lor moștenire.

#### Discursul dlui O. Goga

Mormintele sânt, pe seama morților, lăcașuri de odihnă; pe seama viilor, urne evocatoare; posteritatea se oprește la pragul lor ca să smulgă din tainele vieții ce a fost, să descrie impulsul unei energii sau să culeagă un învățământ pentru ziua de mâine.

Deasupra fiecărei cruci din țințirime planează o poveste din trecut, care luminează în vecinicie. Sânt cruci cu povești, unele ca para galbenă a unui opaiț în amurg: sânt crucile mulțimii anonime revenite la sânul țărânei primitoare. Sânt cruci însă al căror înțeles strălucește departe ca un un stâlp de foc călător în noapte: sânt crucile risipitorilor de suflet ce au ocrotit o idee și au lăsat-o moștenire spre binele altora. A te apropia de ele înseamnă a face să reînvie, sub cchii tăi, unele din forțele creatoare, care au dus societatea, în eterna ei primenire, mai înainte cu un pas.

Pentru noi toți, mausoleul mitropolitului Șaguna este un asemenea prilej de împropăștare a amintirii unei rare energii rodnice, cheltuite pe deantregul în slujba neamului. Este poate cel mai evocator moment al românismului din Ardeal de o sută de ani încoace, fiindcă sub lespezea lui doarme omul care a realizat cele mai mari binefaceri pe seama acestui colț de pământ. De aceea, astăzi, la cincizeci de ani de când s'a închis în criptă marele arhieru



întreaga conștiință națională, într'un avânt de pioasă reculegere, călătorește sub brazii dela Rășinari, dându-și seama că dela groapa lui Șaguna, ca de pe o culme de înaltă retrospectivă istorică, vede desfășurându-se unul din cele mai luminoase capitole din însăși existența noastră.

Veacul al 19-lea, perioada procreației României moderne, a scos pe arenă o pleiadă admirabilă de personalități.

Principiul național, aruncat în laboratorul istoriei universale de marea revoluție franceză, a inaugurat epoca redeșteptării și la noi ca și în alte părți.

Ca după un lung somn letargic, în care s'a acumulat o sevă milenară, puterile latente au izbucnit de amândouă laturile Carpaților și poporul nostru, revenit la viață, a fost sguduit din toropeala lui de egală intensitate sub stăpânirile politice de atunci.

Un fluid misterios s'a comunicat, par'că, în tot organismul lui și l-a pus în mișcare.

Lozincile vremii au găsit de odată răsunet în oropsitele principate dunărene și în Ardealul chinuit de apăsarea iobăgiei.

Un suflu romantic, graba febrilă de viață, un val impetuos de porniri generoase au pus stăpânire pe conștiința obștească ca în ajunul marilor primeniri.

Dincoace și dincolo de munți, setea de lumină și de dreptate a început să agite într'un fel neobișnuit rândurile mulțimii și, ca prin minune, din adormirea unui mediu primitiv patriarhal a crescut într'o dată o generație de intelectuali frământați de problemele veacului, militanți îndrăzneți și gata de ultimul sacrificiu pentru izbăvirea visului lor.

E generația ideologilor dela 1848, cum s'a obișnuit să-i numească posteritatea, cei cari în Muntenia și Moldova au făurit unirea și independența țării, paralel cu mănunchiul care a îndrumat destinele neamului aici în Ardeal, după prăbușirea feudalității.

Românii de sub Habsburgi s'au găsit, în fața evenimentelor epocale dela jumătatea veacului trecut, orfani de o clasă conducătoare. Un popor de țărani clăcași, călăuzit de preoții lui era Ardealul nostru dela 1848. Singure școlile din Blaj luminau pe acest fond de tristă părăsire ca o candelă în întunec. S'a făcut o încordare supremă și o vastă eflorescență de oameni a răsărit pentru toate nevoile.

În pragul revoluției, preoțimea a unit crucea cu spada. S'au ivit clericii în fruntea legiunilor de lăncieri; tineri avocați au devenit comandanți de armată, în vreme ce profesorii de teologie s'au improvisat în conducătorii doctrinei noastre politice. Totul s'a pus în mișcare. Toate rezervele s'au înșiruit pe câmpul de bătăie în marile examene ale neamului.

Această revărsare de energii însă trebuia ordonată și valorizată cu un obiectiv politic bine determinat. Se cerea, deci o operă de chip-zuință, se cerea spiritul creator și intuiția de genii care stăpânește vâltoarea tulbură; se cerea omul excepțional. Rolul acesta l-a avut Andrei Șaguna, descendentul Pindului, trimis de soartă ca un ajutor venit de sus în tabăra ardelenilor. Tânărul vicar din preajma învălmășelii generale s'a așezat dela început în această largă perspectivă istorică, a ajuns repede un centru al mișcării și mâna lui viguroasă a prins cu putere toate izele.

Înțelegând din primele momente că milioanele de țărani români sânt predestinați unei conduceri teoretice, el a făcut din cărja lui vlădicească un sceptru de îndrumare politică.

Deosebitele sale însușiri îl impuneau în fruntea treburilor. Om de tact și fin diplomat; spirit cizelat de cultură și perfect echilibrat; pregătit deopotrivă pentru speculațiunile abstracte ca și pentru acțiunile pozitive; urmașul de scaun al blagoslovitului Vasile Moga, aducea cu sine un element psihologic nou în linia de avânt și îndrăzneală, un temperament revoluționar și conspirator, o reminiscență atavică din sufletul agitat al Macedoniei.

Inzestrat cu o personalitate multiplă și bogată, Șaguna a devenit astfel diriguitorul destinelor noastre politice în Ardeal.

Dela memorabila adunare de pe Câmpul libertății la Blaj, unde figura lui venerabilă asemănătoare imaginii lui Andrei Hoffer, eroul tirelez din pânzele celebre ale lui Defreger, domina masele de țărani, și până în clipa din urmă a acestei frumoase bărbăți cel mai demn

principe al bisericii noastre a fost pe planul întâi al tuturor acțiunilor la noi.

În acest cadru de ansamblu al sbuciumului unui popor trebuie apreciată munca lui Șaguna. Grijă lui de căpetenie, a clericului mândru de tagma lui, a fost ridicarea bisericii ortodoxe din prăbușirea și umilinta ei și reînvierea vechei mitropolii cotoșită de vitregia vremurilor.

Când această țintă extrem de dificilă a putut fi atinsă prin influența și stăruințele lui cari au schimbat tradiționala conduită a Burgului vienez, noul mitropolit și-a putut pune în lucrare ideile lui de organizator cari culminează în Statutul organic, ajuns pentru toate vremile la noi o «magna charta» a organizării bisericești, având la bază concepția democratică cu principiul național, precum spiritul apostolic al preceptelor creștinești cu exigențele avansate ale vieții moderne.

Prin activitatea lui pe terenul bisericesc, Șaguna a depășit granițele eparhiei lui, menținând contactul permanent cu românii de pretutindeni. Cu prestigiul lui, neamul arhipăstoresc se transformase într'un pedestal de mare senior.

Vremea vitregă a imperialismului unguresc s'a deslănțuit furtunos asupra neamului, lăsând să cadă asupra Ardealului urgia anilor răi din Biblie.

Moșneagul dărz a înțeles toate amărăciunile vremurilor schimbate și a murmurat în barba-i de patriarh: «flere possum, sed juvare non».

Infrânt în cale ca un stejar despica de fulger la margine de drum, a privit împrejur ca să-și găsească un colț pentru repausul de veci, și atunci și-a ales un sat: Rășinari, el, coborătorul Pindului, care urcase toate treptele măririlor; prietenul arhiducilor; oaspele splendorilor imperiale, aci la coasta graniței bleemate dispărută, într'o atmosferă rustică de românism pur, în mijlocul crucilor de lemn ale acestor ciobani dela munte, cari semnifică mai limpede trăinicia rasei și pecetea eternității, a năzuințelor noastre.

Astăzi, la o jumătate de veac, când sufletul României întregite în frunte cu Regele ei, se apleacă în fața acestui mormânt plin de înțeles, umbra neuitatului părinte al neamului falfăie peste capetele noastre, trezind în inima tuturor un sentiment de binefăcătoare armonie spre a desprinde mai bine ritmul unei vieți și a ne pătrunde de povețele ei.

Academia română, prin rostul meu turburat de duios amintiri și copleșit de măreția clipei, își trimite prinosul de închinăciune.

### Cuvântarea dlui Braniște

DI Dr. Valeriu Braniște vorbește în numele «Asociațiunii». Într'o cuvântare concisă dânsul arată rolul avut de marele bărbat al neamului la întemeierea și activitatea noastră de cultură. Șaguna și-a dat bine seama, că fără un altar de cultură națională, nu se poate realiza nici un progres. De aceea, a luptat din răputeri pentru crearea «Astrei» la Sibiu cu multiplele ei ramificații în provincie.

Acest așezământ de cultură a fost centrul în care s'a plămădit întreg planul de dezvoltare a ființei noastre atât pe terenul cultural, cât și pe cel economic. Adunările sale erau adevărate sărbători naționale, la care se întâlneau în fiecare an toate ererigiile neamului, în scopul propășirii și progresului nostru pe orice teren.

Activitatea atât de variată a «Asociațiunii» căreia Șaguna i-a știut da cu prisosință îndrumări de lumină și progres, a înscris în programul său acele conferințe, pline de o covârșitoare lumină, acele expoziții economice cu tendințe laudabile atât de variate, care au creat cea mai desăvârșită bază țării neamului nostru în viitor.

A vorbit apoi în numele preoților, cari au fost hirotoniți de fericitul Andrei și mai sânt în viață, parohul Ilarion Plotogea din Tohanul-nou, următoarele:

*Maiestățile Voastre, Altețele Voastre Regale, Prea Sfințiile Vvastre Domnilor Miniștri, Onorat public!*

În numele puținilor frați ai mei cari au mai rămas în viață dintre aceia cari am primit darul preoției din mâinile nemuritorului nostru ierarh Andrei Șaguna, precum și în numele preoțiilor parohiale din întreaga noastră mitropolie, aduc prinosul admirației și recunoștinței noastre Aceluia care ni-a transmis dar din da-

rul Lui, lumină din lumina Lui, pentru noi și pentru poporul ce-l păstorum.

Cu ochii noștri am văzut luminata Lui față, și cu urechile noastre am auzit părinteștile învățături pe cari ni le împărtășea în toată bună vremea, și pe cari noi închinându-le în inimile noastre, le-am făcut să rodească — după pilda bună ce tot ei ni-a dat-o — spre folosul sfintei noastre biserici și a credinciosului nostru popor.

Puținii reprezentanți ai vechii generații de atunci, spunem aici lângă mormântul Lui, pe seama generației de astăzi și a celor viitoare, învățământul pe care l-am văzut desprinzându-se din toate faptele marelui nostru ierarh: puneți-Vă tot devotamentul sufletului voastre în munca pastorală de purtători ai cuvântului lui Dumnezeu și de îndrumători ai turmei credincioase și aveți încredere deplină că Cel de sus Vă va binecuvânta munca Voastră cu roade.

Așa a lucrat fericitul în Domnul, a cărui pomenire cu laudă în veci binecuvântată să fie!

În numele poporului a vorbit bătrânul Ioan Cioran din Rășinari.

### Un țaran — pentru Mitrop. Șaguna

*Măria Ta, Slăvită Doamnă, Mărite Prinț și Domnițe ale noastre, Cinstiți ascultători!*

Cuvântul pe care cu îngăduința Mărilor Voastre vreau să-l spun la această prăznuire, e scos din inimile pline de evlavie și de recunoștință ale fraților mei țărani, către marele Păstor și bunul părinte al nostru, fostul mitropolit Andrei. Fericitul în Domnul, cu încrederea pe care o are părintele în fiii săi, ne-a dat nouă fiilor credincioși ai sfintei noastre biserici dreptmăritoare românești, mari și luminate drepturi. Și așa noi cei lipsiți de drepturi în statul asupritor de mai înainte, am putut răsufla liberi în sfânta noastră biserică, care ca o mamă bună ne-a strâns la sânul ei, ne-a luminat cu învățăturile și cu povețele ei, ne-a întărit și mângăiat cu darurile ei.

Cu smerenie ne plecăm deci genunchii la mormântul neuitatului nostru bun Părinte și facem făgăduință că nici odată nu vom lăsa să slăbească în inimile noastre dragostea și alipirea noastră neajmărită către sfânta noastră biserică și către așezămintele ei, căci noi bine știm că credința în Dumnezeu e razimul și lumina sufletului nostru.

Ear pe bunul nostru păstor de odinioară Andrei îl rugăm ca din lăcașurile dreptilor să roage pe Dumnezeu milei și al îndurărilor, ca să fie ocrotitor sfintei noastre biserici, țării, neamului și Tronului nostru, în jurul căruia noi milioanele de români dreptcredincioși facem zid cu inimile și cu piepturile noastre!

### Coroanele

În interiorul mausoleului s'au depus trei coroane cu următoarele inscripții:

I. «În numele Arhidiecesei recunoscătoare Arh. și Mitropolitului Nicolae, Marelui Arhiepiscop și mitropolit Andrei».

II. Partidul național: «În semn de admirație primului său președinte».

III. «Școala Societății ortodoxe Marelui Șaguna».

### Intoarcerea dela Rășinari

După solemnitatea dela mormântul fericitului Șaguna, Suveranii, membrii guvernului și mitropolitii, ofițerii au luat dejunul la Sibiu, la școala de cavalerie.

La plecare Suveranii au fost din nou obiectul unei vii și foarte călduroase manifestațiuni de simpatie din partea mulțimii.

Ceilalți oaspeți în frunte cu P. S. Lor episcopii au luat masa în 3 sale din edificiul școlii din Rășinari, apoi toți s'au întors la Sibiu.

### Festivalul din Catedrală

La ora 6 d. a. a avut loc în catedrala noastră festivalul religios dat de corul mixt al catedralei și de corul școlii normale Andrei Șaguna, condus de prof. T. Popovici.

Ori cât de spațioasă este catedrala noastră, de astădată s'a arătat cu totul neîncăpătoare pentru publicul care voia să participe.

Au asistat membrii Familiei Regale, înalții ierarhi, membrii guvernului, și un public ales și numeros.

În interiorul bisericii erau ridicate două tribune. În cea din dreapta luase loc Familia



Regală, în cea din stânga înalții prelați și membrii guvernului. La mijloc pe 3 rânduri de scaune luaseră loc, la dreapta militarii, la stânga civilii, iar la mijloc foștii miniștri, deputații și senatorii din toate partidele.

Corul execută întâiul punct: Musicescu, Primul concert. Corul mixt al catedralei combinat cu corul școlii normale dă un ansamblu de peste una sută persoane. Bine instruit execută cu precizie pătrunzătoare compoziția lui Musicescu.

Pt. 2. Concert la învierea Domnului (din repertoriul corului mitropolitan din Iași, publicat de Musicescu) executat cu aceeași precizie. E o compoziție mare, ale cărei singuratiche părți sânt dintre cele mai reușite încercări în armonizarea cântului bisericesc.

Pt. 3. Fericii sânt cei alungați pentru dreptate, de G. Dima. Distinsul nostru compozitor, prezent la serbări, a mai avut odată plăcere să-și audă frumos executate cântările predilecte: cea pomenită, precum și, «Irmosul intrării în biserică», și «De tine se bucură».

Apoi a urmat conferința dlui profesor universitar Dr. I. Lupaș, spunând că o datorie de pietate a adus azi la mormântul lui Șaguna obștea creștinească, să cinstim trecutul lui Șaguna.

Sufletul lui credincios să ne servească statornic drept călăuză în orice împrejurări.

El și-a contopit personalitatea proprie în personalitatea colectivă a credincioșilor.

Și desigur munca entuziastă a acestora a ajutat transformarea în acțiune a ideilor lui Șaguna.

El mai pe sus de orice a știut să păzească poporul, fiindcă a lucrat coram populo.

Șaguna venind din Pind cu un dor de libertate, în colaborare cu Simion Bărnuțiu au sprijinit programul libertății naționale pe Câmpia libertății.

Naționalismul lui e caracterizat printr-o frumoasă toleranță creștinească față de celelalte confesiuni și dinasticismul său a fost ușor explicabil, întru cât voia ca luptând pe mai multe fronturi să atingă ținta. El însă totdeauna ducea de jos, voia poporului, la împărat.

El a scăpat la 1860 biserica română ardeleană de jugul sârbesc.

Dar ceace a făcut gloria lui e Statutul organic al bisericii naționale ardeleni. Nu e lege scrisă, care să fi pătruns mai bine firea poporului, ca acest statut. Ei, Șaguna și Bărnuțiu au fost marii educatori morali ai poporului, făcând școli, «Asociația» pentru cultura poporului, a întemeiat autonomia bisericească, a pus temelia partidului național român.

Inchee spunând că Șaguna e pregătitorul unității naționale. (Discursul îl vom publica în întregime).

A urmat apoi cuvântarea dlui I. Valaori, secretar general în ministerul instrucțiunii.

Dsa, în numele românilor macedoneni, a ținut următoarea cuvântare:

Această zi de evlavie și înălțare sufletească arată prin strălucirea ei și prin manifestarea impunătoare a unei mulțimi adunate din toate părțile țării, că de-asupra grijilor, patimilor și luptelor de toată ziua a frământărilor politice și sociale, este o conștiință superioară pură, care înțelege adânc tot ce este vital și etern în existența acestui neam.

În clipele acestea pioase, când comemorăm aniversarea a 50 de ani dela moartea lui Andrei Șaguna, se cuvine să înălțăm cuvinte de laudă către Atotputernicul, pentru că în vremile grele în care biserica română ardeleană se găsea într-o stare de umilință și poporul român din Ardeal adâncit în suferințe, a trimis în timpul cel mai potrivit pe acest mare ierarh o figură deopotrivă de măreață în trup și suflet care a pus toate însușirile sale sufletești și intelectuale în slujba marilor interese naționale ale neamului său. Providența divină a destinat acestui prelat de seamă o înaltă chemare în epoca renașterii naționale a românilor ardeleni.

Crescut și supravegheat de aproape mai ales de cătră mama sa, model perfect de energie și virtute creștinească, îngrijit de bunicul său, om cult și creștin evlavios, ei au avut o influență bună asupra dezvoltării lui Șaguna și i-au dat o educație aleasă.

Familia sa, în care se cultivaseră tradițiile de credință și de iubire de neam și în care se discutau chestiuni culturale și politice, era originară din Macedonia ca și altele multe stabi-

lite în Viena și Budapesta, în urma diferitelor emigrări de mai înainte.

Din sânul acestor familii au ieșit un baron Sina, un Nicolae Roza, un Mușico, un Gojdu, un Mocioni, un Atanase Grabovski, unchiul lui Șaguna etc., cari au lucrat și jertfit așa de mult pentru frații lor din Ardeal și de aiurea, în cât cu drept cuvânt aceștia le venerază amintirea și-i numără între întemeietorii și organizatorii culturii și bisericii lor naționale.

Tot din sânul elementului macedo-român a ieșit și acea pleiadă de învățați, pioniri ai ideii românești, ca Roza, Bojagi, etc., cari în a doua jumătate a veacului al 18-lea, s'au încercat în Austria și Ungaria, prin scrierile lor în dialectul macedo-român, să provoace un curent în favoarea cultivării limbii strămoșești.

Această încercare are mare asemănare cu cea făcută aproape în același timp și loc de către Maior, Șincai și alți patrioți luminați și apostoli ai românismului din Ardeal.

S'a zis, nu fără dreptate, că în toate cuvintele, faptele și lucrările lui se întrezărește un singur gând, un singur dor: fericirea națiunii române, și numai atunci s'a simțit fericit, când a știut că a mai adăugat o pietricică la temelia clădirii mărețe a viitorului ce-l pregătea pentru neamul ales din care făcea parte.

În mintea sa puternică s'au adâncit problemele cele mai înalte și cele mai grele, în inima sa iubirea de neam și țară cum n'a mai fost vreodată. Numele acestui mare român, a cărui viață întreagă a fost o viață de muncă, de luptă aprigă, de sbucium și de credință nețărnută în viitorul mare al neamului său, îl șoptește cu recunoștință și cu pietate și-l va șopti în veci întreaga suflare românească.

Slavă fie, Dumnezeu, că ai dat acestui neam, în momentele hotărâtoare pentru soarta sa, eroi cari au înălțat și eternizat, odată cu numele lor, valoarea și numele neamului nostru. Apără, Doamne și partea neamului nostru dela care purcede acest mare ierarh și care n'a cântat încă imnul sfintei libertăți, că a trecut prin foc și sabie pentru limbă și naționalitate și că lupta încă cu îndârjire pentru păstrarea lor. Ea este folosită pentru mărirea românismului și prin virtuțile ei contribuie la însemnătatea neamului nostru.

Li datorăm, în schimb, întreaga noastră soliditate în întreaga noastră protecție.

Interesele noastre sânt reciproce și de întâiul ordin și pentru noi, și pentru ea.

Trimite și de acum înainte asemenea eroi neamului nostru și de s'ar putea, o Doamne, să nu vezi nimic mai măreț și nimic mai trainic decât scumpa noastră patrie, Amin.

\*

Au vorbit apoi: pâr. Georgescu în numele Soc. ortodoxe a femeilor române, gen. Anastasiu în numele Ligii Culturale, Dr. Tarnavski în numele facultății teologice din Cernăuți.

\*

Seara la 8, lume în piața Sibiului, — lume nesfârșită a salutat pe Suverani, cu entuziasm.

\*

La 9 seara a fost banchetul în sala Urania.

#### Cuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului nostru.

*După masă I. P. S. Sa Mitropolitul a rostit o cuvântare, salutând pe oaspeți și exprimând bucuria bisericii ardeleni, care a putut să salute pe Suverani, cu prilejul acestei mărețe sărbători.*

— «Rog pe Majestatea Voastră, a spus I. P. Sf. Sa să primească asigurarea că nu are un factor mai sigur pe care să se poată bizui în totdeauna decât biserica. Sântem în stare să probăm cu fapta nu numai cu vorba, cele ce am afirmat».

#### Răspunsul M. S. Regelui

*M. Sa Regele luând cuvântul rostește în esență următoarea cuvântare:*

*Insufletit de imensa personalitate a lui Șaguna venit-am să aducem prinosul de recunoștință acestui apostol al neamului românesc. Dacă nouă astăzi ne este dat să fi înfăptuit unirea acestui stat național al tuturor provinciilor românești, nu trebuie să uităm că aceasta a fost pregătită de acei mari bărbați, stâlpii neamului,*

*de care sfârșindu-s'au toate vrăjmășile, toate piedecile înfăptuirii statului prin cultură și moralitate. Unul din acești stâlpi gigantici a fost Șaguna, această odraslă macedoneană care a reușit să refacă vechea mitropolie românească din Transilvania și Banat, care a trezit conștiința neamului din aceste părți, dezvoltând școala și biserica românească.*

*Purtând toiagul păstoresc între 1848 și 1873, Șaguna a știut să se arate și un înțelept cărmuitor politic român, când jugul minorității maghiare asupra poporului român transcarpatin, știind să vază, să facă și să tacă.*

*Datorită vitejiei admirabilului ostaș român, datorită înțelepciunii bărbaților de stat, a intelectualității și tuturor forțelor vii ale acestui neam, sântem astăzi uniți într-o singură țară, și Șaguna este frământătorul și pregătitorul prin uriașa sa muncă, înțeleaptă și plină de tact, desfășurată pentru sporirea tuturor energiilor românești în vederea unirii noastre.*

*La capătul zilelor sale a lăsat un testament: să se odihnească în cetina brazilor la poalele Carpaților, între români neaoși. Cetatea nu l-a primit, dar primitu-l-a satul, frumosul sat Rășinari, căci Șaguna știa că în satele noastre se păstrează adevărata viață românească, de unde nasc toate energiile.*

*Andrei Șaguna ni-a arătat ce poate să facă un mare fiu al poporului, departe văzător, care a avut atât de puține mijloace materiale la dispoziție, și a avut de înfrânt piedeci atât de multe.*

*Cuvinse-se să ne închinăm în fața faptelor sale. Să ne gândim, în fața mormântului său, la marea pildă dată prin înălțarea sa totdeauna deasupra tuturor patimilor și pasiunilor, cuprinzând statornic orizonturi largi, îmbrățișând totalitatea problemelor naționale românești, ținta hotărâtă a unirii tuturor românilor, întărirea neamului și a tuturor instituțiilor lui.*

*Veșnică să-i fie buna și fericita amintire!*

\*

*Întreaga asistență a aclamat îndelung pe Suveran, de asemenea pe întreaga Familie regală și princiară care a participat la banchet.*

*Banchetul s'a sfârșit la ora 12 noaptea prin intonarea Imnului Regal și ovațiuni prelungite.*

*În timpul banchetului, a concertat muzica militară a Regimentului 90, iar 300 de învățători sași aflători în Sibiu sub conducerea maestrului Novak au adus un omagiu Familiei Regale, intonând cu mare artă, «Trăiască Regele» și alte cântece.*

#### Plecarea Suveranilor

*S'a format apoi cortegiul încadrat de două plutoane de cavalerie cu torțe. Mii de oameni au aclamat frenetic pe Suverani în trecere spre gară.*

*În gară Suveranii și membrii Familiei Regale s'au întreținut aproape o oră cu oaspeții exprimându-și satisfacția deplină despre modul cum au decurs serbările.*

*M. S. Regina a luat direcția Cluj, însoțită de dl ministru Mărzescu, M. S. Regele și Principii au plecat spre Sinaia.*

*Membrii guvernului au plecat cu un tren special la 2 noaptea spre București.*

*În oraș a urmat o retragere cu torțe, iar animația a domnit până noaptea târziu.*

*Incheerea păcii la Lausanne. Tratatul conferinței din Lausanne, după luni îndelungate s'au apropiat de sfârșit, ajungându-se cu mare greutate la înțelegere. O telegramă din Leafield anunță că conferința s'a sfârșit cu succes, atingându-se scopul pașnic pentru care se lucra de mai multe luni.*



**Semnarea alianței româno-sârbe.** *De Duca, ministrul român al afacerilor străine, și reprezentantul regatului serbo-croat-sloven la București au semnat în capitala României prelungirea pe trei ani a tratatului defensiv încheiat la Belgrad la 7 Iunie 1921 între România și Regatul serbo-croat-sloven și care vizează un atac ungar sau bulgar neprovocat în vederea distrugerii stării de lucruri create prin tratatele din Trianon și Neuilly. Cu această ocazie miniștrii Duca și Nincici au schimbat telegrame de felicitări.*

**Alegere de deputat.** *La alegerea parțială ce s'a ținut Duminică la Sebeșul-sădesc a fost ales deputat dl Dr. Vulcu, candidatul guvernului; a obținut 3664 voturi, față de dl Dr. Onițu, candidat naționalist, care a primit 2486 voturi.*

## Notificare oficială

Pentru anul școlar 1923/24 cererile de primire la cursul teologic sânt a se adresa consistorului arhidiecezan până la 1 August a. c. st. v. provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu școlar de maturitate de liceu sau dela școala reală;
3. Testimoniu dela medic despre starea sănătății;
4. Alte eventuale documente recomandătoare.

Oficiile protopresbiterale și parohiale, precum și profesorii de religie sânt poțitiți a indemna și sfătui pe tinerii ieșiți din școalele medii să îmbrățișeze în număr cât mai mare chemarea preotească.

În legătură cu aceasta să li comunice că sântem în măsură de a face cele mai mari înlesniri pentru întreținerea lor în institut.

Preoția a fost slujba cea mai cu cinste și mai iubită în trecutul neamului nostru, deschizând teren bogat de muncă pentru binele poporului. Ea este și azi chemarea, care dă cele mai superioare rosturi pentru viața unui om, punându-l în serviciul celui mai înalt ideal și al binelui poporului.

Cererile de primire sânt a se înainta la Consistorul arhidiecezan pe calea oficiilor protopopești până la termenul indicat.

Sibiu, la 3, Iulie 1923.

**Consistorul arhidiecezan.**

## Pentru restabilirea adevărului

*În raportul său despre festivalul religios dela catedrala mitropolitană din Sibiu, dat cu prilejul comemorării mitropolitului Andrei Șaguna, ziarul Viitorul de Duminică afirmă că profesorul Ion Lupaș dela universitatea din Cluj, vorbind despre opera lui Șaguna, a găsit cu cale să dea cuvântării un caracter politic, sprijinind acțiunea partidului național și a terminat adresându-se Suveranului: „Cine are urechi să audă”. Așa raportează Viitorul.*

*Dl Ion Lupaș ne roagă să desmințim categoric afirmările din cale afară îndrăznețe ale numitului ziar. Cuvântarea dlui Ion Lupaș, pot să constate toți cei ce au auzit-o, nu conține nici un fel de necuviință la adresa culva, cu atât mai puțin la adresa Suveranului nostru.*

*Pentru liniștirea confrăților, putem să le comunicăm, că îndată după terminarea vorbirii dlui Ion Lupaș, însuși M. S. Regele și-a manifestat dorința ca vorbirea aceasta să se tipărească în Monitorul Oficial.*

**Au apărut:**

**Memorii din anii 1846—1871 de Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei Șaguna, publicate la aniversarea semicentenară a morții marelui Arhiepiscop. Un vol. de 112 pagini. De vânzare la Librăria Arhidiecezană, Sibiu. Preț 25 Lei.**

## Ședința comitetului partidului național

Comitetul de o sută al partidului național a ținut Joi 12 I. c., în sala Unicum din Sibiu, o ședință comemorativă, pentru a sărbători pomenirea Arhiepiscopului Andrei Șaguna la împlinirea celor cincizeci de ani dela moartea sa.

Ședința festivă a deschis-o dl **Iuliu Maniu** prin următorul discurs:

Cu sufletul înălțat de amintirile glorioase ale trecutului și adânc emoționat de măreția figurei strălucitoare a marelui Arhiepiscop Andrei baron de Șaguna aduc astăzi la împlinirea alor 50 ani dela trecerea la cele eterne tributul recunoștinței partidului național român memoriei primului său prezident.

Admirăm deopotrivă talentul său mare, stăruința sa fără seamăn și uriașa sa putere de muncă, care însă toate împreună nu ar fi putut da rezultatele uimitoare pe cari le-a realizat, dacă nu ar fi fost armonios așezate în structura caracterului său și dacă nu ar fi fost conduse de principii bine satorite dela primele începuturi ale vieții sale publice.

La sfințirea sa de episcop se ruga: «Tu Doamne al puterilor, dă-mi destulă tărie ca să deștep din somnul cel de moarte pe poporul român din Transilvania», ear la adunarea politică ținută în Sibiu, El iubitorul fără margini al libertății și al națiunii declară: «Cutez a glorifica simțul liberal și național numai atunci, când este bazat pe moralitate și se povățuiește de iubirea patriei. Frații mei! numai religiunea și moralitatea ne pot face fericiți». În politică se conducea de credință și moralitate, în credință sa religioasă de iubirea arzătoare de neam.

Aceste directive fundamentale ale întregii sale activități, aflând răsădit în sufletul Ardealului, l-au predestinat, și au făcut să fie ales în unanimitate, de prezident al adunării naționale depe Câmpia Libertății din Blaj și de primul prezident al Comitetului Național chemat să cărmuiască soarta românilor din Ardeal în vremurile grele din anii 1848 și 1849. Activitatea și politica bisericească și națională nu o poate înțelege în întregime ei numai cine cunoaște bine psihologia maselor populare și împrejurările din Ardeal de pe vremuri și care știe pătrunde măreția structurii sufletești a Arhiepiscopului care nu lăsa nimic pierdut din vedere ce ar fi putut contribui la dezvoltarea conștiinței naționale și a calităților sufletești ale poporului românesc.

El, slujitor la altarul Domnului, a ridicat altar în sufletul său ideii mari a libertății, dar nu s'a lăsat amăgit de năluca libertății personale care fascinează pe mulți ci credea în adevărul preconizat de Bărnuțiu, că libertatea fără naționalitate e moarte pentru Românii!

El fanaticul civilizațiunii umane și îndemnătorul neobosit al poporului românesc la muncă și propășire culturală, le respinge pe toate, dacă nu servesc unei moralități superioare, fără care nu poate dăinui o națiune. Ear moralitatea și-o poate închipui numai crescută din tulpina sănătoasă a credinței pozitive. Libertate, naționalitate, cultură, morală superioară, credință sânt obiectivele spre care sboară sufletul său mare, ca prin ele să asigure calea veșnic ascendentă a dăinuirii fără sfârșit a neamului românesc.

Dar nu s'a mulțumit cu cultul ideilor mari ci dăruit cu simțul practic atât de necesar îndrumătorilor de neam a creat în fruntea marilor săi contemporani organizațiile vii ale energiilor naționale. A emancipat biserica ortodoxă română de sub hierarhia sârbească și i-a dat organizația național-democratică trebuitoare, ca credința apărută să fie. A fost întâiul între întemeietorii Asociațiunii din Ardeal ca să poată fi cultura românească promovată și a stat însuși la leagănul partidului național-român, ca conștiința națională deșteaptă să aibă prin ce înfăptui libertatea, independența și pe urmă unitatea națională! Prezidând apoi tustrele aceste puternice organizații naționale, a devenit unul dintre cei mai mari organizatori ai gândirii românești și unul din nemuritorii întemeietori ai ființei unitare a întreg neamului românesc.

Credința sa religioasă nu l-a împiedecat să se arunce cu tot avântul de care era capabil cum puținii alții pentru mântuirea neamului său, mergând braț la braț cu Arhiepiscopul din Blaj în vârtejul luptei pentru realizarea visului său frumos al independenței poporului românesc, iar devotamentul său pentru neam nu l-a im-

pedecat să-și apere credința și biserica cu toată tăria sufletului său cu care era dăruit.

Când a venit momentul greu atât de tragic pentru toți cei ce credeau în realizarea visului sfânt prin alții decât prin forța proprie a înseși națiunii, talentul său a știut să se folosească de declinul prevestitor al desăvârșitei prăbușiri a unei împărății, pentru a mântui măcar altarul sfânt din ruinele pomposului edificiu național pe care-l visa.

Pentru moment era totul pierdut pentru bietul popor românesc din Ardeal și Banat și avântul spre integralitatea aspirațiunilor naționale al Arhiepiscopului cu suflet mare a predat terenul talentului diplomatic admirat de mulți, «temut de unii, invidiat de alții, dar recunoscut de toți» ca prin el să aducă servicii neperitoare neamului său.

Noi cei prezenți asupra cărora se revarsă razele luminoase ale Independenței naționale visate de marele Arhiepiscop Andrei Șaguna nu vom da uitării nici când, că aceste raze le dăruiește soarele dinaintea căruia El și ceilalți mari înaintași ai noștri au împrăștiat negura grea și fioroasă a vremurilor de cumplită sclăvie.

Partidul național-român împreună cu toți fiii Ardealului și Bănătlui, cărora soarta le-a hărăzit să conlucre după aproape 2 mii de ani la reînființarea vieții de stat românesc în Dacia Superioară va binecuvânta întotdeauna memoria marelui său președinte de odinioară și nu va părăsi nici odată calea virtuților sale!

## Congres bisericesc la Chișinău

În 10 Iulie a. c. s'a închis congresul extraordinar al clerului și mirenilor din cele trei eparhii basarabene. Deschis de arhiepiscopul Gurie, însuflețit de o cuvântare a episcopului Visarion al Hotinului și de a episcopului Necarie dela Cetatea-albă, lucrările congresului au decurs în liniște.

Sub conducerea protoereu-ului Alexandru Baltaga, s'au deslegat multe chestiuni privitoare la buna administrare a instituțiilor bisericești din noile eparhii.

Congresul a redactat din nou un memoriu către sf. Sinod și guvern, arătând hotărârea clerului basarabean, că scaurul arhiepiscopesc din Chișinău să fie ridicat la rangul de *mitropolie*. O delegație se va prezenta în acest scop M. S. Regelui.

În urmă s'a procedat la alegerea membrilor consistoriilor din cele trei eparhii.

## Câteva precizări

Ni se cere publicarea următoarelor:

Articolul «Sărbătorirea primprezidentului tribunalului din Sibiu și a altor magistrați avanzați», publicat în «Telegraful Român», Nr. 48—49 din 16/29 Iunie a. c., mă silește să fac următoarele precizări, pe care rog să le publicați:

1. La agapa din 23 Iunie a. c. avocații — după cunoștința mea — au luat parte ca invitați din prilejul înaintării mai multor magistrați din orașul și județul Sibiu la o convănire nepretențioasă cu caracter colegial.

2. În calitate de decan al baroului Sibiu la această convănire am închinat în câteva cuvinte scurte pentru toți magistrații fără deosebire că au avansat, sau nu, și fără a face deosebire de persoane și de rang.

3. Am refuzat să semnez telegrama nu tocmai norocos stilizată către dl ministru de justiție. Am refuzat, pe motivul că nu sânt numai avocat, ci și membrul unui partid politic. Într'adevăr a treia zi telegrama a apărut, bine reliefată în un ziar din București, ziar de pronunțată politică militantă de partid, ca în urmă să fie glosată în ziare de altă nuanță politică.

Primiți etc.

Sibiu, în 2 Iulie 1923.

**Dr. Lucian Borcia**

**Cor de soldați.** I. P. S. Sa Mitropolitul Miron a trimis o adresă inspectoratului clerului militar prin care face cunoscut că dispune înființarea unui cor de soldați de cel puțin 100 persoane, care să funcționeze la toate procesiunile militare și oficiale ale armatei române. În legătură cu această adresă, inspectoratul muzicilor a fost însărcinat cu pregătirea acestor persoane.



## Știrile zilei

**Incheierea anului șolar la Seminarul nostru teologic.** Incheierea festivă s'a făcut în 30 Iunie vechi (13 Iulie). După rugăciunea de mulțămintă elevii și corpul profesoral s'au întrunit în sala seminarului la ora 10. Îndată după aceea au sosit acolo I. P. S. Sa *Mitropolitul nostru Nicolae* dimpreună cu prea Sfințiile Lor Rom. Ciorogar și Nicolae Ivan, asesorii consistoriali și mai mulți onorațorii. Profesorul Dr. Crăciunescu a rostit un frumos discurs, adresat cu deosebire elevilor cari au părăsit în anul acesta băncile școlii. După aceea directorul seminarial a comunicat rezultatul examenelor, constatând progres mulțămitor față cu trecutul apropiat și a declarat anul școlar 1922/23 de închis. A luat apoi cuvântul I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae care într'un discurs mai lung a mulțămit corpului profesoral și a dat frumoase și folositoare povătuiri pentru tinerime.

**Sfințirea monumentului eroilor căzuți în decursul războiului din Poiană.** În Duminică de 15 Iulie nou a. c. a sfințit cu deosebită solemnitate I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae frumosul monument ridicat de poporul din Poiana Sibiului, în amintirea celor trecuți în floarea vieții din această viață. Din lipsă de spațiu vom publica în raport mai amănunțit în un număr viitor.

**Suveranii în Bănat.** MM. LL. Regele și Regina vor vizita, în cursul acestei veri, Bănatul. Itinerarul cuprinde ruta: Orșova—Caransebeș—Lugoj—Timișoara—Bocșa—Reșița—Orșova.

**Sporul de îmbunătățire al preoților.** Pe baza curbei Lalescu s'a acordat preoților noastre următoarele sporuri cu ziua de 1 Apr. a. c.: 1. Preoților, cari sânt doctori sau licențiați în teologie cu 4 gradații 400 L.; cu 3 gradații 400 L.; cu 2 gradații 350 L.; fără gradații 400. — 2. Cu studii teologice ordinare cu 4 gradații 400 L.; cu 3 gradații 400 L.; cu 2 gradații 350; cu 1 gradație 475 și fără gradații 400 L.

† **Dr. Guilelm Șorban**, fost prefect al județului Solnoc-Dobâca și cunoscut compozitor muzical, a încetat din viață, în floarea vârstei, în 7 Iulie 1923, la Dej, unde a fost înmormântat în 9 l. c. Odihnească în pace.

**În muntele Gâlna din Munții Apuseni** se va ține așa numitul «târg de fete» în ziua de 22 Iulie n. 1923, a doua Duminică după sărbătoarea Sf. apostoli Petru și Pavel.

**O sută de mii de lei pentru 60 de coroane.** La gara Episcopia Bihorului un călător, cu numele Papp Tamás, voia să treacă în țara ungurească. Slujbașii dela vamă, după ce l-au cercetat cu deamănuntul, i-au dat drumul să urce în trenul spre Ungaria. Înainte de-a se urca în tren însă, s'a mai întors odată la oficiul de vamă să schimbe trei sute de lei în bani ungurești. Când să se urce în tren, ungurului îi veni în minte, să-și mai numere coroanele căpătate. Isprăzind cu numărul, a alergat din nou la oficiul de vamă, unde lărmuind a cerut să-i mai dea șezeci de coroane, pentru că l-au înșelat la schimb. Uțându-și că se află în România a înjurat firește și țara, și neamul românesc. Așa gură făcea, încât s'a adunat lumea din gară în jurul lui. Atunci slujbașii dela vamă uitându-se cu deamănuntul la el, au băgat de seamă, că cismele îi sânt prea umflate. L-au prins, l-au desculțat și au găsit în turecii cismelor patruzeci de mii de lei, pe cari avea de gând să-i treacă în țara ungurească. În căptușeala pălăriei și a hainelor alte 60 de mii de lei. L-au luat toți și l-au arestat. Sgârțitul și viteazul ungur, care a fost în stare să răstoarne toată lumea pentru 60 coroane, (1 leu 50 bani), acum e la răcoare.

**Improprietărea din Cristian, Poplaca și Turnișor.** Cu prilejul venirii miniștrilor la Sibiu s'a făcut improprietărea în 3 comune de lângă Sibiu. La Cristian au fost improprietăriți 143 plugari, dintre cari 107 români și 36 sași. S'au împărțit 4000 de jugăre. Serviciul divin l-a oficiat P. S. Sa Episcopul Romanului Lucian Triteanu, care cu această ocaziune a ținut un frumos discurs. După aceea a vorbit dl ministru al domeniilor Al. Constantinescu și s'a tras prima brazdă, ținând însuș dl ministru coarnele plugului.

La improprietărea din Turnișor și Poplaca au luat parte pe lângă dl ministru Constantinescu și episcopul Triteanu dela Roman, și dl prim-ministru I. I. C. Brătianu. După serviciul divin și vorbirea P. S. Sale și a dlui ministru Constantinescu a vorbit săteanul G. Vâlcea. Prima brazdă a fost trasă de ministrul Constantinescu și de câte 2 orfani de război.

După aceea dnii miniștri cu întreaga asistență s'au dus la cimitirul eroilor din apropierea Turnișorului, unde P. S. Sa episcopul Lucian a rostit o rugăciune pentru odihna sufletelor lor.

**Liberat.** După repetate intervenții diplomatice, făcute de guvernul român pe lângă cel maghiar, maiorul Sorescu a fost liberat din închisorile ungurești, unde a suferit tratamentul cel mai barbar timp de doi ani și trei luni. Maiorul O. Sorescu, sosit în patrie, a comunicat, la cererea unui redactor al Gazetei din Brașov, câteva amănunte despre suferințele ce îndură românii închiși sau internați în Ungaria. Amănuntele acestea ar trebui să vadă lumina zilei și în marile ziare ale străinătății, unde guvernul maghiar tot mai susține propaganda împotriva țării românești.

**Revizorul școlar din Brașov, dl Pompiliu Dan**, ne trimite următoarea telegramă: «Desmint categoric declarațiile atribuite mie de corespondentul anonim în articolul «Biserica și școala» din nr. 50 al ziarului, în legătură cu discursul meu, dela conferința învățătoarească Satulung, asupra raportului pedagogic dintre școală și biserică. Vă trimit discursul. Rog publicați această desmințire».

† **Ana Braniște**, soția preotului Ioan Braniște din Toarcia, după lungi și grele suferințe, împărțită cu sf. taine, a decedat în 4 Iulie 1923 în etate de 62 ani. O deplânge soțul său preotul Ioan Braniște și fiul său Valeriu.

Reposata pe patul morții sale, a pus bază unei fundațiuni bisericești de 1000 Lei.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată.

**Copii din Berlin în Ardeal.** Din Germania au sosit la Brașov două mii de copii, din jurul Berlinului, pentru a fi hrăniți, câteva săptămâni în Ardeal. — Ear românilor, cari se duc în Germania, li se fac toate mizeriile: În primele 3 zile sânt supuși la o taxă de câte 3 marci în aur, pentru următoarele 11 zile 2 mărci, pentru celelalte următoare câte 1 marcă în aur. Cursul mărcii de aur este 30 mii mărci hârtie.

**Anunț.** Din partea direcțiunii generale a Ministerului Domeniilor ni se aduce la cunoștință, că și ferma din Făgăraș a abandonat creșterea vitelor de Simenthal, și a decis introducerea rasei de soiul Pintzgau. Subscribul oficiu zootehnic al județului Sibiu invită pe toți aceia, cari posed vaci și vițele de Pintzgau închis colorat și sânt aplicați a le vinde, să anunțe această dorință of ciului zootehnic județean, Sibiu, în palatul județean, ușa Nr. 19.

**Dela Societatea «Văduvelor eroilor din războiul 1916—19»** filiala Sibiu, primim următoarele: Societatea «Văduvelor eroilor din război» centrala București, precum în toate județele, astfel și în județul nostru a înființat o filială cu sediul în Sibiu, al carui birou funcționează în palatul administrației financiare, camera nr. 25 în fiecare Luni și Vineri, deocamdată între ora 4—6 d. m. Filiala ajută numai membrele înscrise la societate. În consecință este în interesul fiecărei văduve de război a se înscrie ca membră plătind pe lângă taxa de înscriere de 3 lei o cotizație anuală: văduve de ofițeri 24 lei, ear celelalte văduve de grade inferioare 12 lei. Președintă *Stella Dr. Vladone*; secretară *Zoe Comanescu*.

**Se duc gazetele...** Din Caransebeș se vestește că ziarul *Făclia*, deși redactat cu deosebită îngrijire, este necesitat să și întrerupă apariția, din motivul scumpirii extraordinare a hârtiei. Știre la fel sosește din Timișoara, unde *Luminătorul* reapărut își sistează apariția.

**Cursurile de vară dela Vălenii de Munte** s'au deschis în 15 l. c. după umeazi în fața unui numeros public. Au venit la cursuri reprezentanți ai tuturor provinciilor românești. Dintre cursiști nu lipsesc nici reprezentanții minorităților. Dl N. Iorga a vorbit despre rolul și menirea universității populare dela Văleni, față de universitățile oficiale; scopul ei este să facă cultura plăcută, să arate că adevărata cultură nu înseamnă o zdrobire a sufletului prin formule seci și abstracte, ci o întărire a lui. În ziua următoare s'au început cursurile ținute de dnii: N. Iorga, G. Tașcă, N. Batzaria și T. Enacovici.

**Știre ziaristică.** Din Bocșa montană, județul Caraș-Severin, primim întâiul număr al ziarului *Drum Nou*, organ pentru toate interesele românești, având ca deviză: credința, cultura, munca și economia. Editor-director al noului organ este păr. Mihail Gașpar, aprențiat și ca scriitor. Ziarul apare în fiecare Sâmbătă. Abonamentul 25 lei pe jumătate de an. — În programul de muncă, noul confrate spune: «Clădirea unei nații se compune din trei părți: Puterea economică la bază, printr'însa la cultură și, sus de tot, la coperiș, unde bat vânturile mai cu putere și mai rece, viața politică. Coperișul nu va rezista însă, dacă fundamentul și părțile clădirii nu sânt solide. S'o apucăm deci pe cale întoarsă: prin puterea economică și cultură, la politică. Și noul drum va fi drumul cel bun». — Să fie în ceas cu noroc.

**Teatru în Sibiu.** Compania dramatică «I. L. Carageale» va da Luni în 23 Iulie 1923, ora 9 și jum. seara comedie în 3 acte: *Dra Mama mea* (M elle Ma mère). În rolurile principale cu Ștefan Decu, Al. Economu, N. Scorțeanu, N. Dimitriu, M. Georgescu, Dra Pia Sogor, Ketty Decu, Zoica Manoliu și Marietta Ivanovici. Piesa s'a jucat de peste 100 ori în șir la Teatrul mic din București cu succes extraordinar. Bilete la librăria Foala Poporului.

**Rectificare.** Primim: Spre completarea celor publicate în articolul «Sărbătorirea primului președinte dela tribunalul Sibiu L. N. Petrescu», publicat în nr. 48—49, s'a trecut din greșală cu vederea că între oratori a tostat în numele funcționarilor judecătorești din județul Sibiu d. *Gheorghe I. Pascu*, dir. la tribunal, care în cuvinte alese a arătat importanța acestei sărbări pentru funcționarul judecătoresc, ear la finea cuvântării a înmănat sărbătoritului împreună cu conducătorul de carte fonduară dela ocolul Sibiu Ioan Ciuchina, cadourile funcționarilor. Primii scl. Sibiu, la 6 Iulie 1923. Director *Gh. I. Pascu*.

**„Stupăritul”.** A apărut nr. 6—7 din revista lunară de apicultură sistemul cel mai nou. Instrucțiuni folositoare pentru tot omul. Prețul abonamentului pe un an Lei 36; jum. an Lei 22; 3 luni 12 Lei. Editor și redactor Ioan Lupan, apicultor, membru al societății «Progresul Apicol». Alba-Iulia, cetate. — Conține: Roitul natural, Metamorfoza albinelor, Principii de bază în stupăritul rațional, O vizită în stupăriile din județul Tulcea, Calendarul stuparului, «Nu omorâți albinele!»

### Mulțumită

Aducem pe această cale mulțumirile noastre tuturor instituțiilor noastre culturale-financiare, precum și persoanelor, cari s'au gândit să condoleze în scris și în persoană din prilejul morții neuitatului nostru soț, tată, socru, unchiu Nicolae Petra-Petrescu.

*Familile Petra-Petrescu și Candrea.*

### Mulțumită

Neputând mulțami separat tuturor prietenilor și cunoscuților, cari ni-au exprimat condolențe și au manifestat cu flori simțirea lor duiosă, prin pierderea iubitei noastre soții, mamă, fiică, soră și bună: *Ana Mann*, le exprimăm pe calea aceasta adâncă noastră mulțămită. *Familia.*

## Casă de vânzare

Strada Tribunii Nr. 34, parter



Nr. 302/923

(95) 1—3

**Concurs**

Pentru întregirea parohiei de cl. II. **Vingard**, protopopiatul Sebeșului, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele sânt, pe lângă celea fasonate pentru întregirea dela stat, porția canonică întregită prin reforma agrară la 32 jugăre și locuință liberă în școală.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, în termenul indicat, subsemnatului oficiu protopopesc și până în 8 zile înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Sebeș, 20 Iunie v. 1923.

Oficiul protopopesc al Sebeșului în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

**Sergiu Median**  
protopop.

Nr. 155/923

(94) 1—3

**Concurs**

Pentru întregirea parohiilor vacante din tractul Ilia:

1. **Bărăști** cu filiile **Dumești** și **Luncșoara**, cu casă par.  $\frac{1}{4}$  grădină și 2 stânj. lemne de foc.

2. **Gialacuta** cu filiile **Căbești** și **Târnavă**, cu casă parohială și lemne de foc, se publică concurs cu termen de 30 zile.

Venitele împreunate cu aceste posturi sânt cele fasonate în coala B.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi își vor înainta cererile de concurs subsemnatului oficiu în termenul deschis, având a se prezenta în comună spre a face cunoștință poporului.

Ilia, la 2/15 Aprilie 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al tr. Ilia în înțelegere cu comitetele parohiale.

**Const. Moldovan**  
protopop.

(96) 1—3

**Concurs**

Pentru ocuparea postului de *cântăreț prim* la biserica ort. rom. «**Sfânta Adormire**» din Brașovul-vechi (Brașov) se publică concurs cu termen până la 31 Iulie n. a. c.

Cântărețul ales va primi locuință și salar lunar anticipativ de 600 Lei și va avea aproximativ 800 Lei lunar, venite laterale.

Brașovul-vechi, la 14 Iunie 1923.

Oficiul parohial ort. rom.

**Dumitru N. Căpățînă**  
preș. comit. par.

**Dr. Petru Debu**  
paroh.

Nr. 415/1923

(89) 1—3

**Concurs**

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III **Șilea maghiară**, tractul Murăș-Ludoșului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:  
a) Salar legal dela stat statorit în temeiul coalei B. și a calificăției,

b) casă parohială corăspunzătoare și grădină,

c) folosirea porțiunii canonice, care se va întregi la 32 jugăre încă în cursul anului,

d) zi de lucru și ferdelă de bucate dela fiecare familie,

e) stolele urcate.

Concurenții își vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în termenul fixat, ear pentru a se face cunoșcuți poporului se vor prezenta în vre o Duminecă ori sârbătoare la biserică spre a cânta, ori a celebra și predica, observând dispozițiile art. 33 din regulamentul pentru parohii.

Murăș-Ludoș, la 21 Iunie 1923.

Oficiul protopopesc ortodox-român în înțelegere cu comitetul parohial

**Romul Popa**  
protopop

Nr. 183/1923

(84) 1—3

**Concurs**

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Porcurea**, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B., pentru întregirea dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis și se vor prezenta în parohie spre a se face cunoșcuți poporului.

Geoagiu, la 24 Mai (6 Iunie) 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. Geoagiu în înțelegere cu comitetul parohial.

**V. Goron**  
protopop

Nr. 179/1923 Prot.

(98) 1—3

**Concurs**

Pentru întregirea parohiei de clasa a III a **Chirpăr**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, cu acel adaus, că ecleziia e întregită în baza legii agrare la 32 jugăre catastrale.

Concurenții vor înainta subsemnatului în termenul susindicat petițiile provăzute cu documentele de concurs, având a se prezenta, pe lângă observarea dispozițiilor reglementare, în vre o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a cânta, eventual a celebra și cuvânta.

Agnita, 25 Martie 1923.

În înțelegere cu comitetul parohial concernent.

**Ioachim Muntean**  
protopop.

Nr. 110—1923

(92) 3—3

**Concurs**

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. II a **Petrila Brad** cu filia **Malea** din protopresbiteratul Hațeg, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții sânt poftiți a-și înainta cererile concursuale provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu în termenul arătat și a se prezenta în comună spre a face cunoștință cu poporul.

Hațeg, la 27 April 1923.

Oficiul protopresbiterat ortodox român al tractului Hațeg în înțelegere cu comitetul parohial.

**Dr. C. Popescu**  
protopop.

Nr. 859.

(91) 3—3

**Concurs**

Pentru întregirea parohiei de clasa a doua din **Beclean**, protopresbiteratul Făgărașului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuțiunile împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterat, ear concurenții, cu prealabilă încunoștințare, se vor prezenta în vre o Duminecă ori sârbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta sau a celebra.

Făgăraș, la 15 Iunie 1923.

Oficiul protopresbiterat român ortodox în înțelegere cu comitetul parohial.

**Nicolae Borzea**  
protopresbiter.

Tribunalul Sibiu

Cof. 520/121 1923

(90) 1—1

**Deciziune**

În cauza de concordat în afară de faliment a firmei «**Schieb**» fabrică de mașini s. p. a., Sibiu, decis cu Nr. Cof. 520/115/1923 în ceea ce privește aprobarea convențiunii se ridică la valoare de drept.

În consecință tribunalul în sensul §-ului 55, a ordonanței Nr. 4070/1915 M. E. declară procedura de concordat încheiată.

Scoate din vigoare măsurile privitoare la asigurarea averii debitorului.

Dispensează pe supraveghetorul de avere **Remus Cosma**.

Ordonă oficiului de conducere a registrelor firmelor ștergerea adnotării despre introducerea procedurii de concordat.

Comunică judecătorilor de ocol Sibiu, Săliște, Târgu-Murăș că decisiul Nr. Cof. 520/3/1923 prin încheierea convențiunii să nu mai fie considerat, având a se adnota ștergerea introducerii procedurii de concordat la eventualele adnotări dispuse.

Publicațiunile privitoare la aceasta cauză și afișate pe tabloul tribunalului să fie depărtate.

Onorarul și spesele inspectorului de avere ing. **Remus Cosma** se stabilesc în suma de 50,000 Lei (cincizeci mii Lei), din care sumă primind în baza decisiului Cof. 520/114/1923 suma de 20,000 Lei ca avans, se îndrumă inspectorul de avere ing. **Remus Cosma** a-și ridica restul competențelor sale de 30,000 (Treizeci mii) Lei dela conducătorul jurnalului de evidențe al depozitelor prezidiali, care să plătească ing. **Remus Cosma** după achitarea competențelor erariale, suma de sus în baza acestui decisi, fără ca să aștepte alte instrucțiuni judecătorești.

Sibiu, 16 Iulie 1923.

**Dr. Dan m. p.**Pentru conformitate: **Béres**, expeditor.

Tribunalul Sibiu

Nr. Cof. 520/121 1923

**Publicațiune**

În cauza de concordat în afară de faliment. Tribunalul publică decisiunea de aprobare adusă în decursul procedurii de concordat introdusă în urma cererii firmei «**Schieb**» fabrică de mașini s. p. a. Sibiu, ridicându-se la valoare de drept, și declară procedura de încheiată.

Sibiu, la 16 Iulie 1923.

**Dr. Dan m. p.**

consilier jud. referent

Pentru conformitate: **Béres**, exp.

**Reclama este**  
**sufletul comerțului**

**Faceți-vă membri**

**Societatea română de înmormântare**  
**din Sibiu (întemeiată în anul 1900)**

ca să vă asigurați pentru cazul morții un ajutor de înmormântare de 500 lei până la 4000 lei în cele mai ușoare condițiuni. — Membru poate fi oricare cetățean al României, bărbat sau femeie, dela vârsta de 25 ani în sus.

Societatea aceasta s'a întemeiat în anul 1900 și a plătit până acum ajutoare de peste 100,000 lei. Președinte: **Timotei Popovici**, profesor, secretar **Ioan Marcu**, conducătorul librăriei arhidiecezane, casier **Patriciu Marcu**, exactor arhidiecezan.

**Inscrieri se pot face în fiecare zi la casierul societății, strada Mitropoliei 45**

(Edificiul Librăriei arhidiecezane)

(75) 4—10